

Козак В. А.

Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

БАЛАНС ДУМОК І ТОЧОК ЗОРУ В КОНТЕКСТІ ІНШИХ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ СТАНДАРТІВ

У статті висвітлено особливості дотримання журналістських стандартів у вітчизняному медіапросторі на прикладі стандарту балансу думок і точок зору. Проаналізовано різні підходи до тлумачення принципів дотримання стандарту збалансованості, вплив на розвиток якісної журналістики громадських, незалежних, позаурядових організацій, що виступають своєрідними посередниками в інформаційному просторі між ЗМІ та масовою аудиторією. Вони, з одного боку, сприяють поширенню європейських стандартів журналістики, аналізують інформаційне середовище, допомагають медійним працівникам підвищувати кваліфікацію, а з іншого – це медіаосвітні майданчики, які якісно й доступно інформують і навчають суспільство.

Пропоноване дослідження є спробою схарактеризувати особливості професійних стандартів у сучасних онлайн-ЗМІ України; проаналізувати специфіку стандарту балансу думок і точок зору, особливості його дотримання у ЗМІ.

Стандарт балансу думок і точок зору розглядається як один із найбільш порушуваних в українському медіапросторі. Підтвердженням може слугувати низка скарг на порушення означеного стандарту на сайті Комісії з журналістської етики, всеукраїнської громадської організації, що розглядає випадки порушень Кодексу етики українського журналіста.

У статті проаналізовані різні підходи до виокремлення журналістських стандартів. Порушення стандарту балансу думок і точок зору спостерігається, якщо в журналістському повідомленні не представлено одну чи кілька сторін конфлікту; різні сторони конфлікту наведені непропорційно як у смислового, так і в кількісному показниках; є, здавалося б, усі сторони конфлікту, проте одна зі сторін маргіналізується, цитати вирвано з контексту або ж вони не стосуються суті конфлікту; експертна оцінка заангажована, а експерт тісно пов'язаний зі стороною конфлікту, чи коли всі опитані експерти просують одну точку зору; спостерігається різний рівень представництва сторін.

Порушення стандарту балансу думок і точок зору розглядається як таке, що не тільки спотворює зміст інформації, а й сприяє маніпулятивному впливові на аудиторію, схилиючи її на бік однієї зі сторін. Воно не є поодиноким явищем. Дотримання означеного стандарту під час російсько-української війни надзвичайно важливе. Зазначається, що стандарт балансу думок і точок зору у мирний час і в умовах війни потребує уточнення, особливо, коли йдеться про «сторони конфлікту».

Ключові слова: баланс думок і точок зору, журналістські стандарти, медіа, журналістика, маніпуляції.

Постановка проблеми. Кожній сфері людського життя характерні певні стандарти. За Словником української мови, слово «стандарт» має кілька значень, одне з яких тлумачиться як «єдина типова форма організації, проведення, здійснення чогонебудь» [1]. Стандарт – це своєрідний шаблон, сукупність вимог чи правил, дотримання яких є запорукою якості (про яку б галузь не йшлося), а тому спонукає споживача до дій, «еталон, який береться за вихідні відомості для зіставлення з ним інших подібних предметів, товарів чи витворів» [30, с. 37]. Наприклад, ми купуємо в магазині «Київський торт», рецептура якого (відповідно до стандарту) потребує використання вершкового

масла. Але натомість отримуємо бісквіт зі сметаним кремом – очевидне порушення стандарту. За таких обставин абсолютно закономірно виникають бажання: 1) повернути неякісний товар (і відповідно витрачені кошти); 2) надалі купувати аналогічну продукцію іншого виробника; 3) звернутись до організації, що захищає права споживачів. Подібний алгоритм можливий у разі придбання неякісного взуття, одягу, путівки, автівки, побутової хімії, житла тощо. Адже ми платимо гроші і розраховуємо на відповідну якість, яка часто зумовлюється якістю товару. Ключове слово – «платимо». І що більше платимо, то вірогідніша потреба відстоювати власне право на якість у разі її порушень.

Інформація – теж товар, специфіка якого в українському медіасередовищі полягає в тому, що платить за нього (як за створення, так і за поширення) замовник, а не споживач. А отже, і на якість цього товару кінцевому споживачеві впливати не доводиться. Це часто є однією з причин, чому порушення журналістських стандартів залишаються непоміченими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах війни виникла потреба переосмислення журналістських стандартів, з'ясування особливостей їхньої реалізації на практиці. Як зазначає М. Тимошик, сьогодні активізація обговорення «проблематики стандартів помічається здебільше в сегменті практики самих ЗМІ, у ланцюгу тісної зв'язки так званої тріади існування власне журналістики: редакція – журналіст – читач (глядач, слухач)» [30]. У той час, коли «українське журналістикознавство, як і журналістська освіта, в цій надто актуальній натеper справі традиційно відстають від практики» [30].

Важливу роль у розвитку якісної журналістики відіграють громадські, незалежні, позаурядові організації, які виступають своєрідними посередниками в інформаційному просторі між ЗМІ та масовою аудиторією. З одного боку, вони сприяють поширенню європейських стандартів журналістики, аналізують інформаційне середовище, допомагають медійним працівникам підвищувати кваліфікацію, а з другого – це медіаосвітні майданчики, що якісно й доступно інформують і навчають суспільство. Питання дотримання стандартів професії регулярно висвітлюються у матеріалах низки громадських інституцій, що системно здійснюють моніторинг діяльності ЗМІ на предмет дотримання журналістських стандартів. Серед таких, зокрема, Інститут масової інформації, Інститут розвитку регіональної преси, Академія української преси, ГО «Детектор медіа», Інститут демократії ім. Пилипа Орлика (ІДПО), Комісія з журналістської етики, Міжнародна благодійна організація «Український освітній центр реформ», «Інтерньюз-Україна» тощо.

Серед вітчизняних і зарубіжних заслужують на увагу розвідки таких науковців, як І. Куляс, Н. Кур'ята, М. Тимошик, О. Макаренко, О. Голуб та інші.

Журналістські стандарти досліджують крізь призму редакційної політики, редакційних цінностей, у площині законодавчого поля, а також набутих етичних цінностях носіїв професії. На думку М. Тимошика, журналістські стандарти – це «каскадний набір адресованих професійним жур-

налістам та причетних до діяльності ЗМІ критеріїв, принципів, правил, які містяться у загальноприйнятих міжнародних, національних, крайових та редакційних кодексах (посібниках, вказівках, рекомендаціях), інших правових чи етичних документах» [30, с. 38].

Постановка завдання. Метою пропонованої статті є спроба з'ясувати специфіку одного зі стандартів української журналістики – балансу думок і точок зору в сучасних ЗМІ.

Відповідно до мети дослідження було поставлено такі завдання:

- схарактеризувати особливості професійних стандартів у сучасних онлайн-ЗМІ України;
- проаналізувати специфіку стандарту балансу думок і точок зору, особливості його дотримання у ЗМІ.

Виклад основного матеріалу. В українській журналістиці загальноприйнятими є такі стандарти:

1. Баланс думок і точок зору (як тих, хто став став об'єктом журналістської критики, так і експертів).
2. Оперативність.
3. Достовірність.
4. Точність.
5. Відокремлення фактів від коментарів.
6. Повнота.

Українські медіаексперти І. Куляс та О. Макаренко, узагальнивши міжнародні й національні журналістські стандарти [5], виокремлюють сім основних новинних стандартів. До згаданих вище шести стандартів додають іще один: «простота подачі інформації, проста і зрозуміла мова повідомлення» [17].

Дотримання балансу думок і точок зору мінімізує вплив третіх осіб на сприйняття інформації споживачем. Нині натрапляємо на різні підходи до розуміння особливостей дотримання балансу в медіа. Наприклад, В. Лизанчук, акцентуючи увагу на тому, що журналісти повинні «бути максимально точними, вичерпними, подавати правдиву інформацію», зазначає, що водночас «журналіст не повинен бути нейтральним, індіферентним ретранслятором», адже «такий підхід не має нічого спільного зі справді найкращими журналістськими традиціями, які мають на меті не «баланс», а правдивість, об'єктивність. Баланс між білим і чорним – це сірість» [16]. Сучасна журналістика, на переконання журналістів, публіцистів, науковців, які є прибічниками такої позиції (Сергій Грабовський, Ділан Баєрс, Роберт Коста), пріоритет має надавати точності у висвіт-

ленні подій, правдивості й достовірності, а не збалансованості, мотивуючи це тим, що нелогічно оприлюднювати правдиву інформацію і відверту брехню заради дотримання балансу сторін. За такого підходу категоріями «правда – неправда» може маніпулювати кожен, хто бере на себе місію інформувати населення. Виникає ризик порушень інших базових журналістських стандартів. Наприклад, відокремлення фактів від суджень. У сучасному українському медіапросторі превалювання стандарту точності й оперування категоріями «правда – неправда», а не поняттями «одна сторона – інша сторона», навіть якщо, з одного боку, на важелях достовірна інформація, а з другого – відверта нісенітниця, могло б тільки посилити негативний популістський і маніпулятивний вплив на аудиторію» [16].

На сайті Інституту масової інформації (ІМІ) натрапляємо на маркери, що дозволяють виявляти дисбаланс у повідомленнях. Погоджуємось, що повідомлення можна вважати незбалансованим, якщо в ньому не представлені одна чи кілька сторін конфлікту; різні сторони конфлікту представлені непропорційно як у смисловому, так і в кількісному показниках; представлені всі сторони конфлікту, проте одна зі сторін маргіналізується, цитати вириваються з контексту або не стосуються суті конфлікту; експертна оцінка є заангажованою, експерт пов'язаний зі стороною конфлікту, всі опитані експерти просувають одну точку зору; різний рівень представництва сторін [3]. Означені маркери становлять основу методології моніторингу професійних стандартів в онлайн-медіа [10–14].

Окремої уваги варте питання експертів і якості експертних висновків чи коментарів. У професійних колах та під час журналістських заходів активно обговорюється проблема якості експертності в медіа. Без експертів у сучасному медіа-середовищі не обходиться жоден інформаційний випуск. Саме залучення різних експертів є одним з основних інструментів досягнення балансу через представлення альтернативних точок зору на проблему – або ж надання нейтральної думки зовні. Водночас залучення експертів до коментарів у журналістських матеріалах дедалі частіше виглядає технологічно. Як наслідок, в інформаційному полі натрапляємо на багато профільних «експертів», коментарі нефахівців, які підводять аудиторію до потрібних висновків, маніпулюють нею чи поширюють неправду.

Експертні висновки є вдячним інструментом для негативного впливу медіатехнологій на

пересічного споживача інформації чи масову аудиторію загалом, одним із поширених способів порушення стандарту збалансованості в ЗМІ. Погоджуємось із думкою В. Лизанчука, що крім «кількісних стандартів (дали одну точку зору, то зобов'язані дати й другу) мають бути ще якісні стандарти, зокрема щодо вибору авторитетного представника певної думки» [16].

У науковому середовищі активно обговорюються механізми взаємодії людини та інформаційного середовища, триває пошук найоптимальніших моделей, які дозволили б ефективно використовувати медіатехнології, уникаючи при цьому їхнього негативного впливу на особистість і соціум [4] у контексті медіаекології – щодо нової міждисциплінарної галузі знань. В інформаційному просторі активно розвивається напрямок з медіаграмотності, фактчекінгові ресурси тощо. Завдяки зусиллям громадських організацій, маємо базу псевдосоціологів, що «містить дані про 113 псевдосоціологічних служб та 212 прихованих піарників, які оприлюднювали або коментували сумнівні результати протягом останніх 15 років» [5].

В умовах російсько-української війни суспільство особливо гостро потребує якісної інформації, яку спроможні продукувати тільки медіа, що дотримуються стандартів.

У червні цього року ІДПО оприлюднив результати дослідження моніторингу регіональних медіа щодо дотримання ними професійних стандартів, а також схарактеризував ситуацію, що склалась у медіа, порівняно з інформацією до повномасштабного вторгнення РФ. З'ясувалося, що стандарт збалансованості думок і повноти інформації, як і раніше, серед таких, що порушувалися українськими регіональними ЗМІ найбільше [26]. Як і до повномасштабного російського вторгнення. Ситуація, на думку авторів моніторингу, зумовлена тим, що контент більшості газет складають «інформаційні жанри, а на сайтах переважають передруки, то й демонстрації усіх важливих точок зору не було. Через нестачу часу, а також інформаційний потік, що постійно зростає, бракувало й повноти» [26].

За результатами моніторингу, «найгірше дотримувалися професійних стандартів видання Сумщини (8,4 – друк, 8,3 – онлайн із 12 максимум). Найкраще – видання Львівщини (11,8 – друк, 11,5 – онлайн)» [26]. Майже в усіх регіонах, крім Полтавщини, найгіршою виявилась ситуація із дотриманням стандарту балансу думок. Це стосується як друкованих ЗМІ, так і онлайн-медіа.

Баланс думок і точко зору вважається одним із «найпроблемніших серед стандартів журналістики» [25], він є «найменш зрозумілий як для посполитих, так і для самих медійників» [25], що зумовлює спекуляції навколо його реалізації. Стандарт, за яким «позиція всіх сторін конфлікту має бути представлена в матеріалі в приблизно однаковому обсязі (при цьому за можливості бути вичерпною та зрозумілою)» [25] потребує уточнення в умовах воєнного стану. Як слушно зауважив Отар Довженко, в умовах війни потреби висвітлювати точки зору обох сторін не має. Одна справа, якщо журналіст демонструє позицію захисту і обвинувачення, коли справа відбувається на розгляді в суді у мирний час. Інша – коли в країні, де працює журналіст, війна і одна сторона – його держава, інша – країна агресорка. Українські ЗМІ працюють у правовому полі українського законодавства. «Будь-які складові конфлікту між Росією і Україною українські медіа висвітлюють у системі координат, у якій Росія є агресором і окупантом... Медіа, які обирають для висвітлення цього конфлікту кремлівську систему координат, повинні зникнути з українського інфопростору – на час війни так точно» [25].

За результатами двохетапного моніторингу онлайн-медіа, здійсненого Інститутом масової інформації протягом липня – вересня 2022 року, до списку найбільш якісних і відповідальних онлайн-медіа увійшли такі редакції: «Суспільне», «Громадське», «Ліга», «Українська правда», «Укрінформ», «Радіо Свобода», «Дзеркало тижня», «НВ», «Бабель».

Під час моніторингу досліджувались 50 популярних українських онлайн-медіа, що було відібрано на основі результатів попередніх моніторингових ІМІ, SimilarWeb та Gemius. У матеріалах медіа шукали маніпуляції, фейки, мову ворожнечі, чорний піар, порушення етики, наявність матеріалів з ознаками замовлення [27]. Дослідження відбувалося в два етапи і за результатами «рівень дотримання професійних стандартів на ресурсах, які увійшли до так званого «білого списку», в середньому становить близько 96%. «У центральній стрічці новин на цих сайтах не виявлено джінси (хоча траплялися матеріали з неналежним маркуванням), мови ворожнечі, сексизму та фейків» [27].

Відповідно до методології дослідження баланс думок і точок зору тлумачиться як стандарт, що «забезпечує всебічність та безсторонність висвітлення події» [28]. Дотримання стандарту передбачає відображення позиції «всіх сторін конфлікту»,

а журналіст «має бути максимально неупередженим та не маніпулювати експертною думкою на користь однієї зі сторін» [28]. Методологія цього дослідження датована 2019 роком. На нашу думку, варто було б додатково серед критеріїв уточнити, як саме трактується стандарт балансу думок і точок зору в матеріалах, що створюються під час війни чи про війну. Адже війна наклала відбиток на всі журналістські стандарти. Для чіткого розуміння їхньої суті мають бути чіткі уточнення чи пояснення, що унеможливили б зловживання чи маніпуляції. Формулювання, що «новину про конфлікт потрібно оприлюднювати лише після того, як журналіст звернувся за коментарем до іншої сторони конфлікту», або «рівень представництва різних сторін має бути приблизно однаковим» [28] в умовах війни звучить не переконливо. Критерії аналізу матеріалів, створених про війну під час війни, в методології, яку наводить до результатів визначення списку прозорих і відповідальних медіа ІМІ, чітко не прописані.

Стандарт балансу думок і точок зору є одним із найбільш порушуваних в українському медіа-просторі. Низку скарг на порушення означеного стандарту зустрічаємо на сайті Комісії з журналістської етики, всеукраїнської громадської організації, що розглядає випадки порушень Кодексу етики українського журналіста [19]. Як зазвичай, рішення Комісії з журналістської етики мають рекомендаційний характер, формулюються як дружнє попередження, публічний осуд і не мають юридичних наслідків. Рішення комісії – реакція на запити окремих громадян чи цілих організацій. Є запит – є рішення, нема запиту – нема рішень. Певною мірою вони слугують слухним матеріалом для поліпшення медійної грамотності населення. Звісно, не всі запити громадськості закінчуються визнанням порушень. Якщо їх немає – рішення відповідне. Алгоритм простий: кожен споживач інформації, що сумнівається в дотриманні професійних стандартів журналістами, може відправити скаргу на адресу Комісії з журналістської етики. Після її розгляду, рішення з'являється на сайті. Отже, рушійною силою є саме запит громадськості.

Але часом трапляються рішення, що підтверджують порушення стандартів одними ЗМІ, на публікацію в яких надійшла скарга, та не поширюються на інші медіа, що містять подібні недоліки, але щодо яких скарг не надходило. Доволі показовим буде приклад висвітлення інформації про танок за участю неповнолітніх дівчат біля меморіалу в селищі Талалаївка на Чернігівщині.

У жовтні 2020 року в соцмережах з'явилося відео, на якому четверо школярів дуже жваво танцювали біля пам'ятника загиблим воїнам у війні на Донбасі і зняли танець на відео. Як новину, що викликала хвилю обурень у суспільстві, активно поширила ціла низка українських ЗМІ [21; 22; 23]. Але скарга до Комісії з журналістської етики надійшла на матеріал онлайн-видання «Українська правда» [20]. Відповідно до рішення Комісії з журналістської етики, «у публікації «Школярки з Чернігівщини «тверкали» біля пам'ятника загиблим в АТО. На це відреагувала поліція» порушені пункти 10 та 18 Кодексу етики українського журналіста» [23]. Адже після розкриття особистостей дівчат «автор та редакція не надали їх батькам чи іншим законним представникам можливості пояснити вчинок дівчат, позиція батьків чи коментарі самих неповнолітніх також не були оприлюднені», а «з самого відео та матеріалу журналістки невідомо, чи відео з вибаченнями було записано та поширено дівчатами добровільно, чи їх до цього примусили», тому «існує реальна небезпека, що поширення подібного відео може провокувати самосуди чи інші прояви насилля або цькування щодо неповнолітніх» [23]. Редакції «Української правди» оголосили дружнє попередження.

З рішення Комісії з журналістської етики важко не погодитись. Адже висвітлення матеріалів, у яких фігурують неповнолітні, потребують особливої делікатності. Але в подібній тональності згадану новину подали й інші ЗМІ, які так само не приховували обличчя дівчат і так чи інакше порушили стандарт збалансованості. Утім як реакція на скаргу рішення Комісії стосувалось «Української правди».

Порушення журналістських стандартів в умовах війни сприймається суспільством особливо гостро. Кожне медіа має право на помилку, але кожна помилка загрожує зниженням рівня довіри суспільства. 6 жовтня 2022 року в ефірі телеканалу «Київ» вийшов сюжет «Нічні вартові» [29]. У ньому журналістка Анжеліка Музиченко долучилась до рейду вулицями нічного Києва. Журналістка супроводжувала патруль, що слідкує за дотриманням комендантської години в Києві. Утім обурення широкого загалу викликав не сам факт порушення комендантської години містянами, а стиль роботи журналістки, яка перевищила свої повноваження. У власному сюжеті Анжеліка Музиченко глузує з містян, що зустрічаються вулицями нічного Києва, коли діє комендантська година. Вміст телефону одного з порушників, повнолітнього хлопця, продемонстрували

в сюжеті. Поставили йому низку незручних запитань, що стосуються його особистого життя, змусили відтискатися на камеру. Журналістка фактично доопишплп патрульним, тим самим порушуючи баланс.

На цю ситуацію в соціальних мережах бурхливо відреагували журналісти з різних медіа. Редакторка проєкту «Донбас.Реаліі» Тетяна Якубович опублікувала у мережі «Фейсбук» пост, у якому обурювалася непрофесійністю журналістки і загалом телеканалу, який дозволив випустити матеріал в ефір. На сайті Київської міської ради з'явилась петиція з вимогою звільнити керівництво телеканалу «Київ» за порушення прав людини. Яка, щоправда, набрала менше 2000 голосів. Коментарі в телеграм-каналах, якими поширювали сюжет, супроводжувались словами критики, обурення і питанням, як узагалі такий контент потрапив в ефір, як подібне пропустили редактори. Сама Анжеліка Музиченко у соціальних мережах жартувала щодо поверхневого сприйняття інформації аудиторією, говорила про славу, яка раптово до неї прийшла. Публічно власної провини не визнавала.

Телеканал «Київ» висловив незгоду з діями журналістки, визнавши власну помилку: сюжет потрапив в ефір без змін та редагування, не відповідає як журналістським стандартам, так і внутрішнім редакційним правилам та поняттям етики. У фігуранта сюжету представники телеканалу попросили вибачення, а журналістку Анжеліку Музиченко відсторонили від роботи [30].

Відреагували на ситуацію і в КЖЕ. На думку КЖЕ, попри те, що «загальна тема сюжету є предметом публічного інтересу – а телеканал, показуючи порушників, виконує соціальну функцію заклик до дотримання правопорядку під час війни, показ таких деталей є невинуватим» [23].

КЖЕ висловила публічний осуд тільки журналістці, яка підготувала сюжет до ефіру, адже представники телеканалу «Київ» публічно визнали власну провину у порушенні вимог журналістської етики і журналістських стандартів.

Наведений вище приклад засвідчив, що за умови суспільного розголюсу і активної позиції журналістської спільноти, порушення журналістських стандартів щонайменше не залишаються непоміченими і мають наслідки.

Висновки. Сьогодні в інформаційному просторі бракує чітких пояснень щодо дотримання журналістських стандартів в умовах війни. Коментарі окремих фахівців, що поширюються інтернетом, не створюють цілісної картини. Порушення стандарту балансу думок і точок зору не тільки

вкривлює зміст інформації, а й сприяє маніпулятивному впливові на аудиторію, схилиючи її на бік однієї зі сторін. Дотримання означеного стандарту під час російсько-української війни надзвичайно важливе. Стандарт балансу думок і точок зору у мирний час і в умовах війни потребує уточнення, особливо, коли йдеться про «сторони конфлікту».

Порушення стандартів у вітчизняній журналістиці, зокрема балансу думок і точок зору, не

є поодиноким явищем. Винятково моніторингом інформаційного поля можемо тільки констатувати наскільки масовим є означене явище з конкретизацією назв видань, що найбільше/найменше дотримуються загальноприйнятих правил гри в сучасній журналістиці. Мінімізувати вплив незбалансованої інформації на аудиторію варто завдяки поліпшенню рівня медіаграмотності самих споживачів інформації.

Список літератури:

1. Стандарт. URL: <http://sum.in.ua/s/standart> (дата звернення: 17.02.2021).
2. Журналістські стандарти: інформаційна довідка. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/journalistski-standarti-informatsiyna-dovidka-i28623> (дата звернення: 18.02.2021).
3. Методологія моніторингу професійних стандартів журналістики. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/metodolohiia-monitorynhu-profesiynykh-standartiv-zhurnalistyky-i28318> (дата звернення: 17.02.2021).
4. Маркова В.А. Експерти в медіа: від технології до екології. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія «Соціальні комунікації», (17). URL: <https://periodicals.karazin.ua/sc/article/view/16530> (дата звернення: 15.02.2021).
5. Продавці рейтингів. База псевдосоціологів. URL: <https://texty.org.ua/d/socio/> (дата звернення: 16.01.2021).
6. Інститут масової інформації. URL: <https://imi.org.ua/> (дата звернення: 11.01.2021).
7. Інститут розвитку регіональної преси. URL: <https://irrp.org.ua/> (дата звернення: 23.01.2021).
8. АУП. URL: <https://www.aup.com.ua/pro-aup/misija> (дата звернення: 16.01.2021).
9. ГО «Детектор медіа». URL: <https://detector.media/> (дата звернення: 18.01.2021).
10. Звіт з моніторингу дотримання профстандартів в онлайн-медіа. Четверта хвиля моніторингу у 2020 році. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/zvit-z-monitorynhu-dotrymanna-profstandartiv-v-onlajn-media-chetverta-hvylya-monitorynhu-u-2020-i36958> (дата звернення: 26.01.2021).
11. Звіт з моніторингу дотримання профстандартів в онлайн-медіа. Третя хвиля моніторингу у 2020 році. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/zvit-z-monitorynhu-dotrymanna-profstandartiv-v-onlajn-media-tretya-hvylya-monitorynhu-u-2020-rotsi-i35331> (дата звернення: 16.01.2021).
12. Звіт з моніторингу дотримання профстандартів в онлайн-медіа. Друга хвиля моніторингу у 2020 році. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/zvit-z-monitorynhu-dotrymanna-profstandartiv-v-onlajn-media-druga-hvylya-monitorynhu-u-2020-rotsi-i33089> (дата звернення: 16.01.2021).
13. Звіт з моніторингу дотримання профстандартів в онлайн-медіа. Перша хвиля моніторингу у 2020 році. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/zvit-z-monitorynhu-dotrymanna-profstandartiv-v-onlajn-media-persha-hvylya-monitorynhu-u-2020-rotsi-i31632> (дата звернення: 16.02.2021).
14. Методологія моніторингу професійних стандартів журналістики. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/metodolohiia-monitorynhu-profesiynykh-standartiv-zhurnalistyky-i28318> (дата звернення: 16.01.2021).
15. Стандарти інформаційного мовлення публічного акціонерного товариства «Національна суспільна телерадіокомпанія України». URL: https://tv.suspilne.media/uploads/assets/files/PBC/standarty_iformmovlennia.pdf (дата звернення: 28.01.2021).
16. Лизанчук В. В. Інформбезпека: баланс між чорним і білим – сірість. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2150199-informbezpeka-balans-miz-bilim-i-cornim-ce-sirist.html> (дата звернення: 16.01.2021).
17. Куляс І., Макаренко О. Ефективне виробництво теленовін: стандарти інформаційного мовлення; професійна етика журналіста-інформаційника: Практичний посібник для журналістів. Київ: Видавництво ХББ, 2006. 120 с.
18. Джолос О. В. Компетентність та ідентифікація експертів у контексті дотримання стандартів збалансованості та достовірності інформації. URL: https://scholar.google.com.ua/scholar?hl=uk&as_sdt=0%2C5&q=%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D1%81+%D0%B4%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%BA&btnG= (дата звернення: 17.01.2021).
19. Розгляд скарг Комісією з журналістської етики. URL: <http://www.cje.org.ua/ua/code/tochky-zoruponentiv-v-tomu-chysli-tyh-hto-stav-obyektom-zhurnalistskoyi-krytyky-mayut-buty> (дата звернення: 26.01.2021).
20. Школярки з Чернігівщини «тверкали» біля пам'ятника загиблим в АТО. На це відреагувала поліція <https://life.pravda.com.ua/society/2020/09/30/242510/> (дата звернення: 29.01.2021).

21. Як школярки «тверкали біля пам'ятника воїнам АТО. ВІДЕО. URL: <https://vikna.if.ua/news/category/all/2020/09/30/114703/view> (дата звернення: 18.01.2021).
22. На Чернігівщині школярки танцювали тверк біля пам'ятника загиблим в АТО. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3108645-na-chernigivshini-skolararki-tancuvali-tverk-bila-pamatnika-zagiblim-v-ato.html> (дата звернення: 21.01.2021).
23. Четверо школярок із селища Талалаївка на Чернігівщині станцювали тверк біля пам'ятника загиблим воїнам у війні на Донбасі. URL: <https://dilo.net.ua/video/na-chernigivshyni-shkolyarky-tantsyuvaty-tverk-bilya-pam-yatnyka-zagyblum-voynam-video/> (дата звернення: 17.01.2021).
24. Щодо публікації «Школярки з Чернігівщини «тверкали»» на сайті «Українська правда. Життя». URL: <http://www.cje.org.ua/ua/complaint/shchodo-publikaciyi-shkolyarky-z-chernigivshchyny-tverkaly-na-sayti-ukrayinska-pravda> (дата звернення: 18.01.2021).
25. Довженко Отар. Ще раз про стандарт балансу думок у час війни. URL: <https://detector.media/blogs/article/196799/2022-02-23-shche-raz-pro-standart-balansu-dumok-u-chas-viyny/> (дата звернення: 12.11.2022).
26. Стеблина Наталя. Чи стали регіональні журналісти краще дотримуватися професійних стандартів під час повномасштабного вторгнення РФ? URL: <https://www.mediakrytyka.info/ohlyady-analytyka/chy-staly-rehionalni-zhurnalisty-krasche-dotrymuvatysya-profesiynykh-standartiv-pid-chas-povnomasshtabnoho-vtorhnennya-rf.html> (дата звернення: 12.11.2022).
27. Дев'ять онлайн-медіа, що стали найякіснішими: моніторинг URL: <https://imi.org.ua/monitorings/devyat-onlajn-media-shho-staly-najyakisnishymu-monitoring-imi-i47998> (дата звернення: 12.11.2022).
28. Методологія оцінки професійності та відповідальності онлайн-медіа URL: <https://imi.org.ua/monitorings/metodolohiia-otsinky-profesynosti-ta-vidpovidalnosti-onlajn-media-i28289> (дата звернення: 12.11.2022).
29. Щодо сюжету «Нічні вартові» на телеканалі «Київ» URL: <https://cje.org.ua/complaints/shchodo-siuzhetu-nichni-vartovi-na-telekanali-kyiv/> (дата звернення: 12.11.2022).
30. Тимошик М. Стандарти журналістики: поняття, генеза, зміст, практика. Український інформаційний проєкт, № 9. С. 30–56. URL: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/257058/253992> (дата звернення: 12.11.2022).
31. Офіційна позиція телеканалу «Київ» щодо епізоду з репортажу про порушників комендантської години URL: <https://tv.kyiv.media/news/oficzijna-pozycziya-telekanalu-kyyiv-shhodo-epizodu-z-reportazhu-pro-porushnykiv-komendantskoyi-godyny> (дата звернення: 12.11.2022).

Kozak V. A. THE BALANCE OF OPINIONS AND POINTS OF VIEW IN THE CONTEXT OF OTHER JOURNALISTIC STANDARDS

The article deals with the peculiarities of observing journalistic standards in the domestic media space on the example of the balance of opinions standard. It has been analyzed different approaches to the principles of the standards compliance of balance, the impact on the development of quality journalism of public, independent, non-governmental organizations that act as intermediaries in the informational space between the media and the mass audience. On the one hand, they promote dissemination of European journalism standards, analyze the informative environment, and help the media employees to develop and improve their skills, but on the other hand, they are media educational platforms that inform and educate society qualitatively and accessibly.

The proposed research is an attempt to characterize the peculiarities of professional standards in modern online media of Ukraine; to analyze the specificity of the balance of opinion standard, peculiarities of its compliance in mass media.

The balance of opinion standard is considered as one of the most violated in the Ukrainian media space. A number of complaints against violation of this standard are confirmed on the site of the Commission on Journalism Ethics, All-Ukrainian Public Organization, where it is considered cases of violations of the Ethics Code of the Ukrainian journalist.

In the article it is analyzed different approaches to the journalistic standards. Violation of the balance of opinion standard is observed if one or more parties to the conflict are not represented in the press report; the different sides of the conflict are presented disproportionately in both the semantic and quantitative indicators; it seems to be there are all sides of the conflict, but one of the sides is marginalized, quotes are taken out of the context or they do not relate to the essence of the conflict; expert assessment is engaged but an expert is closely connected with the side of the conflict or when all polled experts suggest one point of view; it is observed different level of the representing parties.

Violation of the balance of opinion standard is considered as such that not only distorts the content of information but it contributes to the manipulative influence on the audience and inclining the audience to one side of the conflict. It is not a single phenomenon. Compliance with the above-mentioned standard in the Russian-Ukrainian war is extremely important. It is noted that the balance of opinion standard requires specification in peacetime and in the conditions of war, especially when it is talking about «sides in the conflict».

Key words: *balance of opinions and points of view, journalistic standards, media, journalism, manipulation.*